

DOI 10.31651/2524-2660-2020-1-166-171
ORCID 0000-0001-9238-0466

КОВАЛЬОВА Олена Сергіївна,

помічниця начальника академії з громадських зав'язків,
Льотна академія Національного авіаційного університету
e-mail: kovelena10@gmail.com

УДК 378.018.8:629.73-051]:001.895-047.22(045)

ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ АВІАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ: ЗМІСТ І СТРУКТУРА

Обґрунтовано необхідність формування інноваційної компетентності майбутніх авіаційних фахівців. Проаналізовано підходи науковців до розгляду поняття «інноваційної компетентності». Визначено поняття інноваційної компетентності майбутнього авіаційного фахівця та компетенцій (аксіологічно-мотиваційна; процесуально-діяльнісна; креативна; організаційно-

впроваджувальна; соціальна; інформаційно-комунікативна; здоров'язберігаюча; екологічна, рефлексивно-регулятивна), які входять до цієї компетентності. Визначено та деталізовано зміст компонентів інноваційної компетентності майбутнього авіаційного фахівця: когнітивний, праксеологічний, мотиваційний та особистісний.

Ключові слова: компетентісний підхід; інноваційна компетентність; компетенції; компоненти інноваційної компетентності; майбутній авіаційний фахівець; інновації.

Постановка проблеми. Впровадження нових освітніх стандартів у закладах вищої освіти, модернізація поняття якості освіти в контексті глобальних соціально-економічних змін у суспільстві, підвищення значення інноваційної діяльності як рушійної сили розвитку людства, вимагає від освітнього процесу формування відповідних компетентностей у майбутніх фахівців різних галузей. Діяльність в умовах Четвертої індустріальної революції, ознакою якої є впровадження інновації у всіх сферах життя, впливає не тільки на зміни умов життя людей, а й на їх світосприйняття.

За прогнозом вчених з Оксфордського університету [1], майже половина робочих місць у Сполучених Штатах буде замінена комп'ютерами вже в найближчі 10–20 років. Разом з тим, вони зазначають, що перевага буде за працівниками, що мають творчі та соціальні навички, тобто ті, що здатні до інноваційної діяльності. Широке використання роботів, штучного інтелекту витіснить з ринку праці професії низького та середнього рівня кваліфікації. Глобалізація суспільних процесів дозволяє спрогнозувати подібні тенденції на ринку праці і в Україні. Враховуючи, що прогнози науковців складені у 2013 році на найближчі 10–20 років, сьогоднішні першокурсники, які навчаються у закладах вищої освіти через 4–5 років стануть випускникам, яким доведеться конкурувати на ринку праці, де високо цінуватиметься креативність та інноваційна діяльність. У цьому контексті формування інноваційної компетентності є одним із освітніх трендів Четвертої індустріальної революції.

Авіаційна галузь, як галузь високих технологій, теж зазнає суттєвих змін у відповідності до глобальних світових процесів. Зокрема, у авіабудуванні йдеться про запровадження «стратегічних інновацій» і «тактичних інновацій» [2], також для забезпечення конкурентноспроможності авіакомпаній відбуваються інноваційні зміни у послугах, процесах маркетингу, управлінні тощо [3].

Окремої уваги заслуговують інноваційні розробки у сфері безпілотних технологій, які набувають широкого використання не лише у військовому секторі, а й у багатьох цивільних сферах використання. Зазначені фактори обумовлюють необхідність розглянути питання інноваційної компетентності майбутніх авіаційних фахівців, його структури та змісту.

У Законі України «Про вищу освіту» вказано, що «рівень освіти – завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей, які визначені, як правило, стандартом освіти та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій», тоді саме поняття компетентність трактується тут як «... динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [4].

У вітчизняній дидактиці значно зросла увага до компетентісного підходу, водночас, питанню інноваційної компетентності майбутніх авіаційних фахівців приділяється недостатньо уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Компетентність, як педагогічний феномен, її теоретико-методологічні засади розглянуто у ряді педагогічних досліджень таких науковців як В. Безпалько, І. Зязюн, Е. Зеєр, А. Петровська, А. Пуховська, М. Розов, А. Хуторський та ін. Формування професійної компетентності різних фахівців з вищою освітою, її специфіка відображена у роботах І. Бавшина, Н. Баловсяк, Б. Беспалова, Г. Герасименко, Р. Невзорова, Т. Плачинди, С. Федорова та ін. Низка педагогічних досліджень присвячено вивченню інноваційної компетентності фахівця, свою увагу на ній зосередили науковці І. Дичківська, О. Ігнатович, А. Петриченко, М. Радченко, Г. Хмельницький, А. Штефан. [5–12; 14–20; 22].

Зарубіжні дослідники розглядають компетентісний підхід як методологічну основу забезпечення якості вищої освіти (А. Бермус, М. Лейтер, А. Мейхью, С. Маслач, М. Дж. Равен, Е. Тоффлер, Р. Уайт, Р. Хайгерті, Е. Шорт та ін.) [13; 21].

Метою статті є дослідження й узагальнення поняття «інноваційна компетентність майбутніх авіаційних фахівців», його змісту та структури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «компетентність» і пов'язане з ним поняття «компетенція» мають різні підходи до трактування у педагогічній літературі. Наведемо деякі з них, так, М. Радченко [11, с. 113] говорить про компетенцію як узагальнену характеристику професіоналізму фахівця незалежно від особистих якостей.

Інші дослідники [12] відзначають інтегральний характер поняття «компетенція» стосовно понять «знання», «вміння», «навички» в професійних і соціально-

особистісних предметних сферах (компетенціях). Компетенція на їхню думку обумовлюється необхідним обсягом і рівнем знань та досвіду у певному виді діяльності.

Аналізуючи поняття «компетентність» Т. Лаврухіна [23, с. 169], спираючись на дослідження О. Бергмуса, С. Боднаря, В. Кальнея, Б. Кенжебекова, С. Шишова, трактує це поняття як здатність і готовність особистості до виконання певної діяльності. Компетентна особистість розглядається як та, що володіє знаннями та досвідом в певній галузі, здатна застосовувати свій професійний потенціал на практиці.

Автори [10, с. 52] визначають компетентність вчителя як інтегративну властивість особистості, яка є результатом синтезу базової професійної підготовки й практично-професійного й особистісного соціально-психологічного досвіду.

Аналізуючи погляди М. Радченко [11, с. 112] на інновацію як цілеспрямоване нововведення у певній системі, що вдосконалює цю систему, призводить до її прогресивного розвитку, вважаємо за необхідне додати що, «прогресивний розвиток» потрібно розглядати лише в контексті концепції сталого розвитку, з урахуванням екологічної та соціальної складової.

Для розуміння трактування «інноваційна компетентність» окремої уваги, на нашу думку, заслуговує дослідження К. Артамонової, яка на основі роботи різних авторів виокремлює чотири підходи до розгляду змісту і структури інноваційної компетентності [6]:

– функціональний, що пов'язаний з практикою побудови та організації освітнього процесу;

– особистісний, де дослідники визначають «інноваційну компетентність» насамперед як спосіб самореалізації індивідуума і бачать її основну роль у формуванні та розвитку особистісних якостей майбутнього фахівця для вирішення професійних завдань інноваційного характеру;

– культурологічний, який розглядає інноваційну компетентність як складний комплекс, що складається з оволодіння різними видами культури;

– віртуальний, який пов'язує формування поняття інноваційної компетентності через організацію віртуального освітнього середовища.

М. Радченко [11, с. 112] відносить інноваційну компетентність до однієї з базових компетентностей особистості. Авторка вважає, що інноваційна компетентність це інтегральна характеристика, що включає систему мотивів, знань, умінь і навичок, особистісних якостей особистості, які забезпечують ефективність використання

нових технологій у навчальній і будь-яких інших діяльностях. Вона виділяє інформативний, діяльнісний та особистісно-мотиваційний компоненти інноваційної компетентності.

Колектив авторів [12] розглядає «інноваційну компетентність» як комплекс різних ключових компетенцій, таких як: стратегічна, дослідницька, креативна, комунікативна, інформаційна, правова, економічна тощо.

Варто звернути увагу і на роботу О. Марченка, в якій автор зазначає важливість інноваційного освітнього середовища у вищих військових навчальних закладах як платформу для саморозвитку [9, с. 100–101].

Ми поділяємо думку про те, що будь-яка компетентність є результатом інтеграції окремих компетенцій, де кожна компетенція відображає певну грань компетентності. Узагальнюючи результати досліджень науковців та аналізуючи специфіку діяльності авіаційного фахівця, виділяємо наступні компетенції інноваційної компетентності майбутніх авіаційних фахівців: аксіологічно-мотиваційна (внутрішня мотивація на інноваційну діяльність); процесуально-діялісна (визначає необхідність вміння застосувати їх на практиці знань щодо інноваційної діяльності); креативна (здатність до творчості); організаційно-впроваджувальна (вміння майбутніх авіаційних фахівців аналізувати ефективність тих чи інших існуючих інноваційних технологічних рішень, обирати найбільш ефективні); соціальна (здатність до групової діяльності та співпраці); інформаційно-комунікативна (здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій для самоосвіти); здоров'язберігаюча (здатність оцінювати інновації з позиції впливу на здоров'я); екологічна (здатність проводити оцінку інновацій на екологічність у відповідності до вимог сталого розвитку суспільства); рефлексивно-регулятивна (контроль, аналіз й оцінка власної інноваційної діяльності).

Разом з тим, у структурі інноваційної компетентності ми виокремлюємо такі компоненти: когнітивний, праксеологічний, мотиваційний, особистісний. Аналіз професійної діяльності майбутніх авіаційних фахівців, дозволив нам конкретизувати ці компоненти.

Когнітивний компонент (інтелектуальний критерій):

– знання напрямів розвитку технологічних і соціальних процесів у контексті Четвертої індустріальної революції;

– знання концепції сталого розвитку, що ґрунтується на синтезі трьох базових компонентів: економічного, соціального й екологічного;

- знання про основні етапи розробки стартапів;
  - знання історичних витоків розвитку інноваційної діяльності в авіаційній галузі;
  - знання законодавчої та нормативної бази, що регулює інноваційну діяльність в авіаційній та суміжних галузях;
  - знання з фахових авіаційних дисциплін;
  - знання особливостей проектної діяльності;
  - знання інформаційно-комунікативних технологій, як фактору глобальних світоглядних трансформацій;
  - знання вимог до розробки дослідницьких програм;
  - знання наукових методів дослідження;
  - знання про механізми фінансування стартапів;
  - знання в галузі фандрайзингу як способу відшукування ресурсів для здійснення інноваційної діяльності;
  - знання способів обробки й аналізу результатів дослідження;
  - знання методів оцінки ефективності власної інноваційної діяльності;
  - знання основ здоров'язберігаючих технологій в контексті впровадження інновацій в авіаційній галузі;
  - знання методів і прийомів емоційної саморегуляції та запобігання когнітивного дисонансу під час інноваційної діяльності в авіаційній галузі;
  - знання закономірностей взаємодії в малих групах і в колективі в процесі проектної діяльності;
  - знання основ науково-технічної творчості та винахідництва;
  - знання методів розв'язання дослідницьких задач авіаційного спрямування;
  - знання критеріальної бази оцінки інноваційної діяльності;
  - знання організаційних основ інноваційної діяльності;
  - знання найбільш успішних прикладів інновацій, впроваджених в авіаційній галузі за останній період.
- Праксеологічний компонент (практично-діяльнісний критерій):*
- оціночні вміння щодо власної інноваційної діяльності;
  - вміння виявляти проблеми у професійній діяльності;
  - вміння з розробки власних інноваційних проектів в авіаційній галузі;
  - вміння з проектування авіаційних ситуаційних задач інноваційного характеру;
  - вміння з розробки презентаційних матеріалів результатів інноваційних досліджень;
  - вміння з розробки інновацій в авіаційній і суміжних галузях;
- вміння застосування здоров'язберігаючих технологій у професійній діяльності;
  - вміння з визначення проблем і суперечностей у авіаційній діяльності;
  - вміння з організації вирішення творчих задач авіаційного профілю;
  - вміння з розробки стратегічного плану впровадження інновацій у власну діяльність;
  - вміння з розробки оперативного плану впровадження інновацій у власну діяльність;
  - вміння з вирішення питань організаційного забезпечення інноваційних заходів;
  - комунікаційні вміння під час групової роботи над інноваційним проектом;
  - вміння користуватися інформаційно-комунікаційними технологіями для здійснення інноваційної діяльності.
- Мотиваційний компонент (поведінковий критерій):*
- сформованість інноваційного й екологічного світосприйняття;
  - сформованість мотивації до інноваційної модернізації авіаційної галузі;
  - сформованість ціннісного сприйняття власної інноваційної діяльності;
  - сформованість інтересу до інноваційного проектування;
  - сформованість націленості на ефективне здійснення авіаційної діяльності та готовність до професійного самовдосконалення через застосування інновацій;
  - сформованість інтересу до дослідницької діяльності в авіаційній і суміжних галузях;
  - сформованість сприйняття власного здоров'я та здоров'я кожного учасника авіаційного руху як найвищої цінності;
  - сформованість ціннісного ставлення до творчої діяльності;
  - сформованість уявлення щодо доцільності впровадження інновацій у авіаційну галузь;
  - сформованість уявлення про доцільність впровадження інновацій в авіаційній галузі задля збереження довкілля;
  - сформованість ціннісного ставлення до інноваційного досвіду інших авіаційних фахівців;
- Особистісний компонент (індивідуальний критерій):*
- здатність до сприйняття інноваційної діяльності як особистої цінності;
  - здатність до участі у модернізаційних процесах в авіаційній галузі;
  - здатність до високої працездатності та наполегливості у процесі розробки та впровадження власних інноваційних розробок;
  - здатність до творчої співпраці;

- здатність до інноваційного проєктування та моделювання в авіаційній галузі;
- здатність до самонавчання;
- здатність до самодіагностики у процесі реалізації інноваційної діяльності;
- вміння прогнозувати ефективність нововведень в авіаційній і суміжних галузях;
- здатність до самовдосконалення;
- здатність до самоаналізу;
- здатність до адекватної самооцінки;
- здатність до самокритичності;
- здатність до цілісного сприйняття розвитку авіаційної галузі в контексті Четвертої індустріальної революції;
- здатність до контролю емоційно-вольової сфери;
- здатність до творчого цілепокладання;
- здатність визначати актуальні авіаційні задачі з метою вибору й упровадження відповідних інноваційних технологій;
- здатність оцінювання власної діяльності;
- здатність бути переконливим у відстоюванні результатів своєї інноваційної діяльності.

Такий підхід дозволяє нам проводити деталізовану діагностику формування інноваційної компетентності майбутніх авіаційних фахівців і цілеспрямовано проводити її корекцію.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті дослідження нами проаналізовано різні підходи до визначення поняття «інноваційна компетентність». Конкретизовано поняття «інноваційної компетентності майбутніх авіаційних фахівців». У структурі інноваційної компетентності авіаційного фахівця виділено такі компетенції: аксіологічно-мотиваційна, креативна, процесуально-діяльнісна, організаційно-впроваджувальна, соціальна, інформаційно-комунікативна, здоров'язберігаюча, екологічна, рефлексивно-регулятивна.

Також інноваційна компетентність майбутніх авіаційних фахівців конкретизована через її компоненти: когнітивний, праксеологічний, мотиваційний, особистісний. Визначено зміст кожного з компонентів.

Подальшого дослідження потребують питання розробки організаційно-педагогічних умов формування інноваційної компетентності майбутніх авіаційних фахівців в освітньому процесі.

Список бібліографічних посилань

1. Frey C.B., Osborne M.A. The future of employment: how susceptible are jobs to computerization? Oxford Martin School, 2013. 72 p. URL: https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf (дата звернення: 15.11.2019).
2. Андросова О.Ф. Стратегічні й тактичні інновації – в розвиток світової авіаційної промисловості. *Економічні проблеми теорії та практики*. 2003. Вип. 174. С. 520–524.
3. Цимбалістова О.А. Тенденції розвитку та шляхи стимулювання інноваційної активності авіакомпаній в Україні. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2017. №1 (57). С. 114–124.
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 09.08.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.11.2019).
5. Андреев А.Т. Теоретико-методичні засади підготовки майбутнього вчителя фізики до організації інноваційної діяльності учнів у навчальному процесі: дис. ... док-ра пед. наук: 13.00.04. Запоріжжя, 2019. 577 с.
6. Артамонова Е.М. Формирование инновационной компетентности педагога в процессе обучения в вузе. *Педагогическое образование и наука*. 2013. № 5. С. 17–26.
7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2016. 340 с.
8. Євдокімова О.О., Алексєєнко Н.В. Інноваційна компетентність як професійно важлива риса сучасного фахівця. *Право і безпека*. 2017. № 2 (65). С. 146–152.
9. Марченко О. Інноваційне освітнє середовище у вищих військових навчальних закладах як джерело можливостей для саморозвитку курсантів. *Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки*. 2016. № 5. С. 98–104.
10. Проценко О., Юрочко С. Інноваційна компетентність педагога: зміст і структура. *Молодь і ринок*. 2015. № 5 (124). С. 51–55.
11. Радченко М.І. Шляхи формування інноваційної компетентності студентів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія*. 2017. № 11. С. 112–116.
12. Создание системы естественнонаучной и технологической подготовки молодежи к инновационной деятельности: монография [отв. ред. А.П. Усольцев, Т.Н. Шамало]. Москва – Берлин: Директ-Медиа, 2014. 251 с.
13. Штефан А. В. Інноваційна компетентність інженера-педагога. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2010. Ч. III, № 22 (209), С. 245–253.
14. Чудакова В.П. Формування психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.10. Київ, 2016. 474 с.
15. Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с.
16. Зеер Э.Ф. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход: монография. Москва: Моск. психол.-соц. ин-т, 2005. 211 с.
17. Плачинда Т.С. Теоретичні і методичні засади забезпечення якості професійної підготовки курсантів льотних навчальних закладів в умовах євроінтеграції: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Черкаси, 2015. 400 с.
18. Герасименко Г.В. Формування фахових компетентностей курсантів льотних навчальних закладів у процесі вивчення фундаментальних дисциплін: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Запоріжжя, 2015. 20 с.
19. Невзоров Р.В. Формування фахової компетентності майбутніх військових пілотів із застосуванням засобів повітряно-тактичної підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Кропивницький, 2019. 23 с.
20. Ігнатів О.М. Психологічні основи розвитку фахової інноваційної культури педагогічних працівників: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 288 с.
21. Рибалко Ю.В. Компетентнісний підхід у науково-педагогічній літературі. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2012. Вип. 35. С. 385–394.
22. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи (Бібліотека з освітньої політики) [За заг. ред. О. В. Овчарук]. Київ: К.І.С., 2004. 112 с.

23. Лаврухіна Т.В. Формування ключових компетентностей майбутніх авіаційних диспетчерів як умова готовності до професійної діяльності *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2012. Вип. 16. С. 168–174.

References

1. Frey, C.B., Osborne, M.A. (2013). The future of employment: how susceptible are jobs to computerisation? *Oxford Martin School*, 72 p. Retrieved from https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf.
2. Androsova, O.F. (2003). Strategic and tactful innovation – in the development of business aviation communications. *Economic problems and theory of practice*. 174: 520–524 (in Ukr).
3. Tsimbalistova, O.A. (2017). Trends in development and promotion of innovation activity in Ukraine. *Problems of systemic approach to economy*. 1(57): 114–124 (in Ukr).
4. Law of Ukraine “On Higher Education” dated 01.01.2014 (amended on 7.12.2017 N 2233-VIII). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (in Ukr.)
5. Andryeyev, A.T. (2019). Theoretical and methodological bases of preparation of the future teacher of physics to the organization of innovative activity of students in the educational process (PhD Dissertation). Zaporizhzhya, 577 p. (in Ukr).
6. Artamonova, E.M. (2013). Formation of teacher's innovative competence in the process of education at the university. *Pedahohycheskoe obrazovanye y nauka*. 5: 17–26 (in Rus).
7. Dychkiv's'ka, I.M. (2016). Innovative pedagogical technologies. Kyiv: Akademydav (in Ukr).
8. Yevdokimova, O.O., Alekseyenko, N.V. (2017). Innovative competence as a professionally important feature of a modern specialist. *Law and security*. 2(65): 146–152 (in Ukr).
9. Marchenko, O. (2016). Innovative educational environment in higher military educational establishments as a source of opportunities for self-development of cadets. *Bulletin of Cherkasy University. Series: Pedagogical Sciences*. 5: 98–104 (in Ukr).
10. Protsenko, O., Yurochko, S. (2015). Teacher's innovative competence: content and structure. *Youth and the market*. 5(124): 51–55 (in Ukr).
11. Radchenko, M. I. (2017). Ways of formation of innovative competence of students. *Bulletin of the National Aviation University. Series: Pedagogy, Psychology*. 11: 112–116 (in Ukr).
12. Usolt'sev, A.P., Shamalo T.N. (Eds). (2014). *Creation of a system of natural science and technological preparation of young people for innovative activity*. Moscow–Berlin: Dyrekt-Medya (in Rus).
13. Shtefan, L.V. (2010). Innovative competence of engineer-teacher. *Bulletin of Taras Shevchenko National University*. III. 22(209): 245–253 (in Ukr).
14. Chudakova, V.P. (2016). Formation of psychological readiness of staff of educational organizations for innovation activity. (PhD Dissertation). Kyiv, 2016. 474 p. (in Ukr).
15. Zyazyun, I.A. (2008). *Philosophy of pedagogical action*. Cherkasy (in Ukr).
16. Zeer, É.F. (2005). *Modernization of vocational education: competence approach*. Moscow: Moscow Psychological and Social Institute (in Rus).
17. Gerasimenko, G.V. (2015). Formation of professional competencies in cadet airplane pilots at aviation educational institutions during studying fundamental disciplines (PhD Dissertation). *Theses. Zaporizhzhia*, 2015. 20 p. (in Ukr).
18. Plachinda, T.S. (2015). Theoretical and methodical principles of ensuring the quality of professional training of cadet airplane pilots under European integration (PhD Dissertation). Cherkasy, 2015. 400 p. (in Ukr).
19. Nevzorov, R.V. (2019). Formation of professional competence of future military pilots with the use of air-tactical training (PhD Dissertation). *Theses. Kropyvnyts'kyi*, 2019. 23 p. (in Ukr).
20. Ihnatovych, O.M. (2009). *Psychological bases of development of professional innovative culture of pedagogical workers*. Kyiv: Center for Educational Literature (in Ukr).
21. Rybalko, Yu.V. (2012). Competence approach in the scientific and pedagogical literature. *Pedahohika vyshchoyi ta seredn'oyi shkoly*. 35: 385–394 (in Ukr).
22. Ovcharuk, O.V. (Ed.). (2004). *Competent Approach in Contemporary Education: World Experience and Ukrainian Perspectives* (Library on Educational Policy). Kyiv: K.I.S. (in Ukr).
23. Lavrukhina, T.V. (2012). Formation of key competencies of future aviation controllers as a condition of readiness for professional activity. *Actual problems of sociology, psychology, pedagogy*. 16: 168–174 (in Ukr).

KOVALOVA Elena,

Assistant to the Head of Public Relations Academy,
Flight Academy of the National Aviation University

INNOVATIVE COMPETENCE OF FUTURE AVIATION SPECIALISTS: CONTENT AND STRUCTURE

Summary. The introduction of new educational standards in higher education institutions, the modernization the concepts of quality of education in the context of global socio-economic changes in society, increasing the value of innovation as a driving force of human development, require the formation of relevant competences of the future professionals in different industries. The aviation industry, as a high technology industry, is also undergoing significant changes in line with global processes. These factors determine the need to consider the innovative competence of future aviation specialists, its structure and content.

The purpose of research is generalization of the concept of “innovative competence of future aviation specialists”, its content and structure.

Summarizing the results of researches of scientists and analyzing the specifics of activity of aviation specialist, the following competencies of future competence of future aviation specialists were identified: motivational-axiological; procedural activity; creative; organizational

implementation; social; informational and communication; competence in healthcare; ecological; reflexive regulatory.

At the same time, in the structure of innovative competence we are distinguished the following components: cognitive, praxeological, motivational, personal and are specified their content. This approach allows to make detailed diagnostics of formation of innovative competence of future aviation specialists and purposefully to carry out its correction. Further research requires the development of organizational and pedagogical conditions for the formation of innovative competence of future aviation specialists in the educational process.

Keywords: competent approach; innovative competence; competences; components of innovative competence; future aviation specialist; innovation.

Одержано редакцією 29.12.2019
Прийнято до публікації 26.01.2020